

Đi Thăm Thành Phố Budapest, Hung Gia Lợi.

Thủ đô Budapest là một trong những thành phố lớn và đẹp nhất ở Trung Âu. Budapest có 1.7 triệu dân và nếu kể cả những vùng xung quanh thì số dân cư lên tới 2.4 triệu. Đây là một thành phố lớn, với riêng nội thành không thôi đã có diện tích là 525 cây số vuông. Xưa kia có hai thành phố nằm hai bên bờ sông Danube có tên là Buda (và Óbuda Buda cổ) bên hữu ngạn, phía Tây, và Pest bên tả ngạn, phía Đông, nhưng quyết định nhà vua ngày 17 tháng 11 năm 1873 đã thống nhất hai thành phố và đặt tên chung là Budapest. Đọc lịch sử thành phố, được biết ngày xưa ngày xưa Budapest mang tên Aquincum là một nơi tụ tập sinh sống của dân Celts có nguồn gốc từ bên Áo, sau này trở thành thủ đô của đế quốc La Mã trong vùng Hạ Pannonia, và đến thế kỷ thứ 9 thì bị dân tộc man rợ Huns, tức dân Hung, chiếm đóng. Đến năm 1241-1242 dân Mông Cổ tới cướp bóc, rồi bị Thổ Nhĩ Kỳ đô hộ trong 150 năm sau trận chiến Mohács vào năm 1526. Sau đó, thành phố bắt đầu phát triển và trở nên trù phú vào những thế kỷ thứ 18 và 19 và kể từ khi được nhập lại Budapest đã là một thành phố được biết tới trên toàn cầu. Lịch sử của thành phố này đã trải qua nhiều biến cố như cuộc Cách Mạng năm 1848 của nước Hung, sự thành lập Cộng Hoà Sô Viết Hung vào năm 1919, Chiến Dịch xâm chiếm Panzerfaust của Đức Quốc Xã vào năm 1944, Trận Chiến Budapest giữa quân Đức Hung và Hồng Quân Nga vào năm 1945, và cuộc Cách Mạng năm 1956 khi mà toàn dân Hung vùng dậy chống lại chính quyền Stalin-nít của Hung Gia Lợi và những chính sách bá chủ của Liên Xô, cuộc nổi dậy này kéo dài từ ngày 23 tháng 10 cho đến ngày 10 tháng 11 năm đó.

Ngoài việc đi thăm thành phố nói chung rất đẹp với những con đường rộng thênh thang ít thấy tại những thành phố khác trên thế giới, những toà nhà nguy nga xây từ thế kỷ thứ 18-19 nhưng đồ sộ với năm bảy tầng, có mặt tiền chạm trổ rất tinh vi, làm cho du khách ngạc nhiên trầm trồ, Budapest còn có nhiều khu vực mà du khách nào đến cũng phải tới xem như khu Castle Hill và toà lâu đài Buda, Công Trường Anh Hùng, Đại lộ Andrassy, con đường xe điện ngầm Millenium cổ xưa thứ nhì trên thế giới, toà nhà Quốc Hội, Nhà thờ Do Thái lớn thứ nhì

trong nước Hung nằm trên đường Dohány, vân vân...Ngoài ra du khách có thể đi dọc con sông Danube để ngắm cảnh, hưởng nhàn. Nói chung, Budapest đã được công nhận như là một Di Sản của Thế Giới vì sự cổ xưa của nó.

Vì nghe nhiều người đi du lịch kể lại về vẻ đẹp của thành phố được mệnh danh là “Paris của Đông Âu” này nên chúng tôi đã quyết định dành bốn ngày đi thăm Budapest. Từ Paris, chúng tôi lấy EasyJet đi tới thủ đô của xứ Hung Gia Lợi. Ngoài EasyJet và Malév, hãng máy bay Hung Gia Lợi có chuyến bay thẳng, du khách còn có thể đi máy bay của hãng Tiệp Czech Airlines tuy rẻ hơn nhưng sẽ phải ghé chờ đổi chuyến bay ở Prague. Lần đầu tiên đi EasyJet, một hãng máy bay thông dụng tương tự như JetBlue bên Mỹ, bình thường giá vé rẻ rề, nhưng không mua trước thì cũng đắt (\$250.00 một vé khứ hồi cho một chuyến bay 2 tiếng đồng hồ, tức tương đương với khoảng cách bay từ San Francisco đi Seattle.) Chúng tôi xuất phát từ phi trường Orly, mất một lúc kiểm boarding gate vì trên màn ảnh TV không cho biết rõ nên lên hơi trễ mà kiểm soát an ninh lại thực hiện ngay tại gate vào thay vì từ bên ngoài như tại những phi trường bên Mỹ. Vào đến bên trong, chúng tôi xuống sân và một chiếc xe bus chở chúng tôi ra phi cơ. Vé không có chỗ ngồi chỉ định

trước, nên chúng tôi phải cố vào sớm để có chỗ ngồi tốt. Chúng tôi leo lên chiếc cầu thang, vào phi cơ bằng lối cửa đuôi, vì có hai lối vào. Cuối cùng thì cũng tạm yên, chúng tôi ngồi cười vui vẻ, vì thấy cuộc du lịch từ đó bắt đầu.

Đến Budapest khoảng 2 giờ trưa, chúng tôi quyết định bụi đời, thay vì dùng taxi, đi bằng xe buýt và xe điện về khách sạn xem sao. Tại một quầy thông tin ở gần cửa phi trường, chúng tôi mua mỗi người một vé - vì không biết rằng vé chỉ đi được một chuyến xe mà thôi, không sang được chuyến khác (transfer) như ở Mỹ. Ra khỏi phi trường, là có trạm, chúng tôi leo lên xe số 4 đặc biệt nối liền phi trường với trạm xe điện ngầm (métro) tại Nagyvarad tér (tér có nghĩa là công trường). Đến trạm cuối cùng của chuyến số 4 này chúng tôi xuống xe, theo đoàn người đông đảo đi bộ một quãng, lách tránh leo lên một con cầu qua đường (overpass) và khi chìa vé ra thì hai ba nhân viên đứng chặn ở

ngay đầu cầu cho chúng tôi hay là vé hết xài được, phải mua vé mới. Thế là lại phải trở lại chỗ lúc này xe buýt đậu cũng khá xa, nơi có sạp bán vé, để mua vé mới. Cả khu vực này trông nghèo nàn, đường xá không được chăm sóc, không có nhà cửa gì, trông tựa như một nơi hẻo lánh ở xứ mình vậy.

Cuối cùng thì cũng xuống được hầm métro vào leo lên xe. Chuyến métro này chạy vào trung tâm thành phố nên rất tiện cho du khách. Chúng tôi xuống ở Ferenc korút là một trạm nhỏ ở một ngã tư đường mà thôi. Vì mới lần đầu đi xe công cộng ở một nơi xa lạ nên nhìn bản đồ tìm đường đi cũng khó, mà cái trạm này có có nhiều cửa ra trở lên trên mặt đường, nhưng cuối cùng chúng tôi cũng tìm ra con đường Ferenc korút và đúng hướng đi về phía con sông Duna, tức là sông Danube, nổi tiếng trong bài Giòng Sông Xanh do Thái Thanh hát (có điều sau này chúng mới nhận thấy thường thì nó chẳng xanh chút nào). Vì không biết có những chuyến xe điện số 4 và số 6 chạy trên con đường Ferenc, nên chúng tôi lẽ mễ kéo vali đi dọc theo con đường này về khách sạn. Vả lại lúc đó chúng tôi cũng không mua sẵn vé và cũng chưa biết là có thể mua vé trên xe, nên đành ... cuộc bộ. Khoảng nửa giờ sau về đến khách sạn, bỏ cả hơi tai, nhưng chúng tôi vui vẻ lấy phòng rồi lên ngã lưng xuống giường nằm nghỉ. Lúc đó đã là 4 giờ chiều. Chúng tôi hẹn nhau 6 giờ ra khỏi khách sạn đi thăm thành phố.

Đúng 6 giờ chúng tôi tụ họp ở phòng tiếp khách của khách sạn và ngồi uống nước trước khi đi. Trong khi lấy những tấm giấy quảng cáo của những hãng du lịch, chúng tôi thấy poster quảng cáo ghim trên tấm bảng lớn mời du khách dự bữa cơm tối trên một con tàu chạy trên sông Danube và hấp dẫn hơn nữa là nó có trình diễn ca nhạc nhảy múa của nhóm nghệ sĩ Hung Gia Lợi. Thế là chúng tôi chớp ngay cơ hội, nhờ anh nhân viên của khách sạn mua vé, rồi chúng tôi tản bộ đi dọc theo con sông Danube tới bến cảng nơi con tàu có nhà hàng nổi đang đứng bến. Budapest đang xây cất lại khu bến cảng, là nơi vẫn chưa được tân canh, nên việc đi lại dọc theo con sông không thuận tiện, không như tại những thành phố lớn khác có còn đường promenade cho du khách đi tản bộ ngắm cảnh. Con sông Danube rộng lớn và cứ chừng một cây số lại có một cây cầu bắc ngang qua để nối liền Buda với Pest, nước sông chảy lững lờ, có những cặp tình nhân ngồi chuyện trò trên những bậc thang dài hàng cây số xây bằng đá đi xuống lòng sông, thật thơ mộng, nhìn cảnh này nhớ đến bến Bạch Đằng của Sài gòn mà đã

hơn ba mươi năm chưa về thăm, nay trí nhớ phai mờ, cũng không còn biết có như vậy hay không?

Chúng tôi đến tiệm ăn nổi hơi sớm, hai ba cô gái người Hung bận váy xoa rê dài màu xanh xậm tiếp đón chúng tôi và bảo chúng tôi đi theo chiếc cầu sắt đưa từ bờ lên con tàu. Vào đến nơi mỗi thực khách được mời một ly sâm banh Hung rồi được đưa đến ngồi tại bàn ăn. Chúng tôi chọn một nơi nhìn ra con sông, bên kia bờ là những toà nhà trông như những nhà quốc hội hay thị sảnh ở Saigon nhưng to lớn nguy nga hơn nhiều. Nguyên cả khu vực này dọc theo con sông bên phía Buda có hàng dãy những toà nhà to đẹp như thế, những công trình xây cất mà du khách đi khắp Âu châu đều thấy, cùng một lối kiến trúc tương tự. Chúng tôi có cảm tưởng bên này sông chỉ là những cơ sở thương mại còn bên kia mới là nơi có những dinh thự xưa kia của nhà vua, những trụ sở lớn của chính phủ từ ngày xưa cho đến ngày nay.

Một lát sau, thực khách ùn ùn kéo tới, đa số là du khách vùng Trung Âu, không thấy có Mỹ hay Pháp, người Á châu thấy có một hai cặp nữa mà thôi. Dân Trung Âu vui vẻ thích ăn to nói lớn cười hả hả, họ từng người đứng chụp hình kỷ niệm trước sân khấu, đàn bà ăn bận sang trọng, làm điệu bộ trước ống kính để cố giữ lại những hình ảnh đáng ghi nhớ của ngày hôm đó. Chúng tôi bỗng tự hỏi, hai mươi năm trước đó, khi Hung Gia Lợi và những quốc gia vùng này còn nằm trong sự kiểm toả của khối Sô Viết thì không biết họ có được ăn chơi như vậy hay không? Và ngày nay ở trên

mảnh đất quê hương cũng có một thiểu số người giàu có, cũng học làm sang, cũng ăn mặc đẹp đi du hí ăn chơi trên những con tàu chắc còn sang đẹp hơn cả con tàu này nữa? Hơn ba mươi năm trước bọn nhà cầm quyền đều ăn bận đồ nhà quê, chân đi guốc, tóc búi tó, người ngợm không giống ai, một lũ người rừng hay người từ một thế giới chậm tiến, đầu óc còn ngu muội, chẳng biết văn minh là gì. Thế mà bây giờ thì khác hẳn. Tiền bạc phú quý đã dạy cho con người mở mắt học làm sang, bọn mọi rợ đã thay da đổi thịt, làm một cuộc đổi đời. Trong đầu óc chúng tôi thoáng qua một vài ý nghĩ chua cay để rồi lại trở về với thực tại.

Người chủ lễ (MC), một bà xồn xồn bận váy xòe màu hồng, trông

tựa như một Barbie khổng lồ nhưng lùn và mập thù lù, ra chào đón quan khách và giới thiệu chương trình Operetta – tên buổi trình diễn văn nghệ đêm đó - gồm những bài ca quen thuộc của đủ các nước trên thế giới (Mỹ, Pháp, Tây ban Nha, Ý đại lợi, và Hung Gia Lợi) và những điệu nhảy dân tộc địa phương. Sau đó lần lượt những ca sĩ ra trình diễn, vũ công ra biểu diễn những vũ điệu thật ngoạn mục, đặc biệt là những màn nhảy claquette, những màn múa bụng rất hấp dẫn, và những điệu nhảy của người dân sống dọc theo giòng sông Volga(?) Chương trình kéo dài hai tiếng đồng hồ, ca sĩ và vũ công luân phiên ra trình diễn liên tục, xem đáng đồng tiền bát gạo. Ca sĩ hát rất điêu luyện giọng hát rất phong phú với tư cách nhà nghề hấp dẫn người xem từ đầu chí cuối. Chỉ có điều đàn bà con gái Hung không mỹ miều bằng đàn bà con gái Pháp, Hoà Lan hay Anh, Ý, Tây ban Nha.

Trong khi đó, con tàu đã chuyển động và từ từ đi dọc theo con sông Danube. Chỉ tiếc mình

không thể vừa xem cuộc trình diễn vừa ngắm cảnh ban đêm thật thần tiên, đèn sáng rợp trời trong bóng tối đen như mực, nước sông Danube một màu tím đen gợn sóng nhẹ trông thật là thần tiên. Những cây cầu bắc qua sông treo đèn chói sáng, trông rất đẹp mắt vì là những cây cầu xưa có lối kiến trúc đặc biệt. Chúng tôi đi qua một tòa nhà to lớn sáng trưng đó là tòa lâu đài ở bên kia sông trên ngọn đồi mà chúng tôi sẽ đi thăm vào ngày hôm sau. Và trong khi con tàu đi thì đồ ăn được dọn ra để trên một dãy bàn dài, cuộc trình diễn tạm ngưng chốc lát để người chủ lễ mời thực khách tự

đi lấy thức ăn mang về bàn, ăn bữa cơm tối. Khoảng hai trăm thực khách lũ lượt theo nhau đến xếp thành một hàng dài lấy thức ăn. Những món ăn không có gì hấp dẫn cho lắm, không hiểu tại đó là đồ ăn của Hung Gia Lợi hay tại nhà hàng không thuộc loại sang trọng. Nhưng dù sao với giá vé \$80.00 một người vừa đi du thuyền, vừa xem văn nghệ, nghe ca hát nhìn nhảy múa, vừa ăn cơm tối thì tương đối rẻ hơn ở những nơi khác. Thực khách về đến bàn thì chương trình biểu diễn lại tiếp tục, ai nấy vừa ăn vừa xem múa, nghe ca hát, thật là một đêm thích thú.

Khi chúng tôi ra về trời đã tối đen, khu bến cảng vắng người, chỉ còn một vài quán ăn, quán rượu phía bên kia đường là mở cửa cho khách vào ăn uống. Chúng tôi đi dọc theo con đường ven bờ sông, con đường này mang tên khác nhau tùy khúc như Pesti, Alsó, Rákpart, Kozrártar, Soroksári. Có một nhà thờ nhỏ nằm trên một con dốc cao có đèn chiều sáng trông cũng đẹp mắt, chúng tôi đưa máy hình lên dum cho gần lại, rồi bấm cái tách, nên được bức hình kế bên.

Đến một ngã ba, chúng tôi đi quẹo vào con đường bên trong, đi qua khu chợ chính của thành phố (Central Market, tiếng Hung là Nagy-vásárcsarnok) giờ đó đã đóng cửa, chợ này nằm bên trong tòa khu nhà kín rộng lớn có cổng đi vào, bên trong có cả những siêu thị. Nhưng vì không có thời gian, chúng tôi không có dịp trở lại vào xem. Khi chúng tôi trở về đến khách sạn thì đã là hơn 10 giờ tối. Bọn tôi chia tay nhau, ai nấy về phòng mình: thế là xong ngày đầu tiên đi thăm xứ Hungary!

Sáng hôm sau 8 giờ chúng tôi xuống phòng ăn dùng bữa điềm tâm, xong ra ngồi tìm tour để đi chơi. Chúng tôi chọn chuyến tour đi thăm vùng phía Bắc của xứ Hung Gia Lợi đi theo khúc quanh của con sông Danube. Nghe cái tên quảng cáo bằng tiếng Anh ghi “Danube Bend Tour with a short visit to Slovenia” chúng tôi lúc đầu tưởng đi bằng tàu, đến mỗi nơi con tàu cập bến để du khách lên bờ

xem, vì chỉ có ba nơi xem ghi trên tờ quảng cáo mà thôi là Esztergom, Visegrád, và Szentendre mà chuyến đi chơi kéo dài 8 tiếng đồng hồ. Đầu dè chiếc xe đến đón chúng tôi ở khách sạn đưa chúng tôi đến bến cảng trước một chiếc tàu lớn, nhưng tên tài xế lại không bảo đi lên mà lại bảo chúng tôi cứ chờ ở đó chút nữa có người tới đón đi tới nơi khác. Chờ khoảng nửa tiếng đồng hồ sốt cả ruột, sau cùng có một chiếc xe van 9 chỗ ngồi xà đến. Trên xe đã có sẵn một cặp vợ chồng người Anh. Chúng tôi leo lên xe, tên tài xế chuẩn bị đeo microphone lên miệng rồi tự giới thiệu là mình là người dẫn đường trong chuyến đi chơi này, chúng tôi mới ngạc nhiên hỏi sao lại đi bằng xe hơi mà không đi bằng tàu thủy. Tên tài xế cứ lờ đi nói: “Quý vị sẽ hài lòng về chuyến du lịch này, chúng ta sẽ đi theo con sông Duná tức là Danube, chúng ta sẽ đi thăm nơi có cái đền Do Thái lớn nhất xứ Hungary, chúng ta sẽ băng qua con sông Duná để sang bên kia, tới một thị trấn của Slovenia...v.v..” Chúng tôi phản đối, nhưng anh ta vẫn điềm tĩnh nói: “Không sao đâu, chúng ta không đi bằng tàu thủy nhưng chúng ta vẫn đi tới ba nơi ghi trên tờ

quảng cáo đó mà... v.. v..” Cuối cùng thì chúng tôi cũng đành chịu thua vì bọn tour gian manh, mập mờ đánh lộn con tin, viết không rõ ràng, đúng theo kiểu ... xã hội chủ nghĩa/cộng sản xưa kia còn sót lại.

Như vậy chiếc xe từ bến cảng phía bên Pest băng cây cầu qua bên phía Budá rồi cứ chạy theo con đường số 11 men theo con sông Danube đi về hướng Bắc. Thành phố Budá cũng đẹp, nhà cửa to lớn sạch sẽ, đường xá rộng được bảo trì tốt, xe hơi chạy nhiều không thua gì những nước bên Tây Âu. Chúng tôi nhận thấy Hung Gia Lợi nay đã tiến lên thành một quốc gia khá phát triển trên mọi mặt và hội đủ điều kiện chính trị, kinh tế, xã hội để

xin nhập vào Cộng Đồng Âu Châu. Hiện giờ Hung Gia Lợi là một nước khối Schengen nhưng chúng tôi vào Hung Gia Lợi tuy không cần Visa nhưng vẫn phải trình passport để đóng dấu chứ không như đi tự do trong Cộng Đồng Âu Châu.

Chiếc microbus chạy xuyên qua vùng phía Bắc của Hung Gia Lợi nhưng chạy hướng về phía

Đông vì con sông Danube chạy lên rồi sẽ vòng sang phía Tây đi về phía Bratislavia, rồi dọc theo biên giới nước Slovakia, băng qua nước Áo đến Vienna. Những vùng đồng quê của Hung Gia Lợi còn nhiều đất trống, nước Hung rộng mà ít dân chỉ có 10 triệu. Đi chừng một tiếng đồng hồ thì chúng tôi đến một vùng cao nguyên, chiếc xe băng qua dãy Carpathians là dãy núi cao nhất của Hung Gia Lợi, chạy thêm chừng nửa tiếng thì đi qua thành phố Esztergom – khoảng cách Budapest Esztergom là khoảng 50 cây số - đến vùng biên giới Slovakia.

Xe chạy qua con cầu phía Hung có tên là Párkányi hid còn phía Slovakia có tên là Ostrihomská cesta, còn được gọi là cầu Mária Valéria, cầu này mới được xây cất lại vào năm 2001 với sự giúp đỡ của Cộng Đồng Âu Châu. Chúng tôi không thấy có trạm kiểm soát nào cả, xe bon bon chạy vào thị trấn Stúrovo của Slovakia. Chiếc xe chạy lòng vòng một lúc rồi đến một nơi có quang cảnh bao la (vista point) nhìn ra con sông Danube. Xe đậu lại nơi đây 40 phút cho chúng tôi xuống ngắm thắng cảnh, đi lòng vòng, và nếu đói thì vào trong một quán ăn ở ngay nơi đó. Slovakia là nước về mặt kinh tế còn kém hơn cả Hung Gia Lợi. Nhà cửa không to lớn và đẹp nhưng cũng thuộc loại đã phát triển, nhà gạch cao ráo sạch sẽ nhưng xưa rồi. Chúng tôi đi lòng vòng, chụp được vài tấm hình đẹp, thu lại cảnh từ bên kia sông tức là từ bên phía Hung Gia Lợi nhưng vì chụp xa nên không được rõ lắm như hai bức bên đây.

Trên đường về, chiếc microbus đi vòng quanh Esztergom để chúng tôi xem cảnh. Esztergom là một trong những thành phố cổ xưa nhất của Hung Gia Lợi, trải qua nhiều đời vua, nhiều biến cố và nơi đây có nhiều thánh đường và dinh thự.

Esztergom là thủ đô của Hung Gia Lợi từ thế kỷ thứ 10 cho đến thế kỷ thứ 13 và chính tại nơi đây mà Stephen I, nhà vua đầu tiên của Hung, đã làm lễ đăng quang và các nhà vua Hung đã đóng đô ở đây cho đến khi vua Béla IV di chuyển đến Visegrád rồi sau đó đến Budá. Tòa Tổng Giám Mục Giáo Hội Công Giáo Hung đặt trụ sở tại Esztergom nơi có thánh đường lớn nhất toàn nước Hung. Chúng tôi đã đến viếng thăm ngôi thánh đường được xây trên

đỉnh một ngọn đồi và nằm ngay cạnh bờ sông Danube này – đây chính là thánh đường mà chúng tôi đã chụp được từ phía bên kia sông, phía bên Slovakia.

Thánh đường Esztergom – Esztergomi Bazilicá - được xây lên để vinh danh Đức Mẹ Maria và Thánh Adalbert. Đây là thánh đường cao nhất nước Hung và là ngôi nhà thờ lớn thứ 18 trên thế giới với bề dài là 118 mét và bề ngang là 49 mét. Mái của ngôi thánh

đường này cao 71.5 mét có hình bán cầu đường kính 33.5 mét nằm ngay chính giữa và cả thảy có 12 cửa sổ đưa ánh sáng vào bên trong. Đẹp nhất là bức tranh nơi bàn thờ dài 13.5 mét và cao 6.6 mét tả sự thăng thiên của Đức Mẹ Đồng Trinh do họa sĩ Michelangelo Grigoletti vẽ. Đây là bức tranh lớn nhất thế giới vẽ trên chỉ một tấm vải căng (canvas) mà thôi. Có một điều đáng chú ý là bên trong nhà thờ này người khách vào xem sẽ cảm thấy lạnh run người mặc dù bên ngoài trời nóng. Lý do là vì cả phần bên trong nhà thờ phủ đá hoa (marble) dày làm cho

cái nóng của khí trời bên ngoài không vào được. Khi ra đến cửa, có một cầu thang dẫn xuống hầm, nơi đây có mồ của những vị lãnh đạo công giáo Hung và đặc biệt là mồ của József Mindszenty, một đức Hồng Y người Hung đã bị chính phủ Cộng Sản nước ông bỏ tù và hành hạ trong nhiều năm trời vì chống lại chúng - từ 1948 đến 1956 khi có cuộc Cách Mạng đòi thoát ra khỏi sự kìm kẹp của Liên Xô. Phía sau nhà thờ là một sân rộng bao la từ đây nhìn xuống con sông Danube, chảy lững lờ. Có điều lạ lùng là ngay bên cạnh nhà thờ là một trại lính và đúng khi chúng tôi đang ở đó thì có một cuộc thao diễn ngoạn mục của một hai tiểu đội trước doanh trại của họ.

Sau đó chúng tôi lên xe đi chừng 45 phút tới Visegrad thăm pháo đài ở nơi đây. Pháo đài Visegrád được vua Charles Robert of Anjou cho xây cất vào thế kỷ thứ 13, ngay sau cuộc xâm lăng của quân Mông Cổ. Pháo đài gồm ba phần: phần hạ (Lower Castle) có những lô cốt xây bên bờ sông, nơi xưa kia quân lính đóng để bảo vệ thành, khu này có Tháp Solomon, và khu thượng (Upper Castle) còn được gọi là Thành Cổ (citadel). Thành cổ này, có tên Hung là Fellegvár/Hochburg citadel, có từ thời Trung cổ nhưng bị tàn phá nên đã được xây cất lại một phần theo lối kiến trúc thời Phục Hưng. Nó nằm trên một đỉnh đồi cao 328 mét, nếu đi bộ lên cũng phải mất chừng 40 phút. Từ nơi đây nhìn xuống là quang cảnh

bao la của cả vùng nơi con sông Danube chảy qua. Những người thích đi chơi trên núi có thể từ đây đi vào khu Pilis Mountains ở hướng Bắc. Visegrád đã là thủ đô một thời, khi đó vua Matthias Corvinus của Hung cho xây nơi đây một dinh thự nghỉ mát của triều đình. Pháo đài Visegrád gồm ba bộ phận là Dinh Vua, Tháp Solomon, và khu thành cổ. Dinh thự Visegrád là nơi các vua Hung Gia Lợi ở vào thế kỷ thứ 14, và vào năm 1335 đã có cuộc hội họp lịch sử của các vua Hung, Tiệp, và Ba Lan tại đây.

Chúng tôi đi lòng vòng cả tiếng đồng hồ nơi đây, nhìn trời nhìn đất, nhìn những bức tường đá dày cả thước, vào bên trong xem những đồ đủ loại được trưng bày trong viện bảo tàng gồm quân trang, áo giáp, giáo mác, kiếm dao súng, và những thức ăn của nhà vua thời

xưa như thú rừng, cá, xem những bàn ghế, đồ xứ ngày xưa của Hung Gia Lợi, xem những cờ xí đủ loại. Ở phòng bên là những hoạt cảnh cuộc sống thời trung cổ nơi đây, vua chúa ăn chơi, tiệc tùng...

Rời Visigrád, chúng tôi đến xem Szentendre, một thị trấn nhỏ ở vùng ngoại ô Budapest, nơi vẫn còn nhiều dấu tích của lối sống truyền thống của dân tộc Hung, hay nói đúng ra, nơi đây còn duy trì những nét riêng biệt nhằm thu hút du khách. Chúng tôi đi dạo lòng vòng, cả những dãy phố nhỏ hẹp có những cửa tiệm bán hàng cho du khách, có xe ngựa chầu trực để đưa du khách đi một vòng, có những quán ăn, quán nước cho du khách vào ngồi nghỉ chân ăn uống, có nhà thờ, có ngân hàng để du khách lấy tiền tiêu. Chúng tôi cũng vào ngồi một quán nước, uống bia, ăn bánh cho đỡ mỗi chân, và để... chờ giờ về Budapest.

Chúng tôi về đến Budapest lúc khoảng 5 giờ. Thay vì đưa chúng tôi về khách sạn, chiếc xe thả chúng tôi ở trung tâm thành phố ngay trước nhà thờ lớn của người Do Thái trên đường Dohány tiếng Hung là Dohány utcái Zsinagóga/Nagy Zsinagóga). Đây là nhà thờ do thái lớn nhất Âu Châu và lớn thứ nhì thế giới, chỉ sau nhà thờ Emanu-El ở Nữu Ước. Nhà thờ này, dài 75m và rộng 27 m, được xây vào năm 1854 và xong năm năm sau theo lối kiến trúc mới của dân tộc Moor (bắt chước theo kiểu nhà Alhambra ở Bắc Phi và ở Tây Ban Nha). Nó có thể chứa tới 3000 người. Tại Hung Gia Lợi trước 1945 có nhiều dân Do Thái sinh sống (gần 800,000 người), phần lớn đến từ nước Nga từ thế kỷ thứ 19 khi mà dân Do thái tại đó bị ngược đãi nên phải trốn đi. Trong cuộc cách mạng năm 1848, dân Do thái đã chiến đấu bên cạnh lính Hung để chống lại quân Áo. Nhưng trong Đệ Nhị Thế Chiến trên 500,000 dân Do thái tại Hung đã bị đầy đi Auschwitz và vừa khi đến nơi đã bị thủ tiêu.

Từ đường Dohány, sau khi đi tản bộ theo con đường lớn tên Hákokzi út đến công trường Blahá Luiza, chúng tôi kiếm đường xe điện để đi đến khu chợ của người Việt Nam, nhưng đến nơi thì chợ đã vắng từ lâu, chúng tôi đành đi ăn tối rồi trở về khách sạn. Ngày hôm sau chúng tôi dành cả buổi sáng đi xem khu chợ này (xin đọc bài *Đi thăm Cộng Đồng Người Việt ở Budapest*) và sau đó chúng tôi lấy chuyến xe điện số 5 chạy trên vòng đai thành phố đi thăm vùng ngoại ô. Đến khi xe qua cầu sang bên Budá thì chúng tôi xuống ngay tại công trường Szentlélek. Chỗ này đồng không mông quạnh, chỉ thấy những toà nhà cao ốc sơn màu gạch, hàng dãy hàng dãy, cả mấy chục toà nhà, trông nghèo nàn và âu sầu rầu rĩ, chắc xây từ thời còn chế độ xã hội chủ nghĩa. Hôm trước đi thăm vùng phía Bắc của Hung Gia Lợi chúng tôi cũng thấy những khu gia cư tương tự như thế. Du khách đến Budapest trước khi máy bay đáp xuống phi trường, nhìn ra cửa sổ cũng thấy cảnh lạ mắt này. Hàng trăm cao ốc một màu gạch cua sừng sừng như thế, trông thấy chói mắt.

Chúng tôi thăm một nữ hành khách đi cùng chuyến tàu xem nơi đây có gì đẹp để tới viếng hay không, bà ta suy nghĩ một lúc, lắc lắc cái đầu rồi bảo có một khu nhỏ xinh xinh chúng tôi có thể đến xem và chỉ đi bộ chừng năm phút thì tới. Rồi bà ta chỉ sang phía bên kia con đường. Chúng tôi đi hướng đó và đi về phía chân cầu thì chỉ thấy

một trạm xe điện ngầm. Từ đó chúng tôi lấy xe đi tuốt về phía nam cho đến trạm chót tại Công

trường Batthyany ter. Chúng tôi lên mặt đường, lấy chuyến xe buýt số 173 đi tiếp đến vừa đi vừa xem thành phố. Chúng tôi đi qua vùng Gellert Hegy, nơi đây có một ngọn đồi cao trên đó có Thành Cổ (Citadella) bên cạnh là bức tượng Nữ Thần sétány (Szabadsag Szobor) nhưng không có thì giờ tới coi. Và khi chiếc xe chạy tới vùng ngoại ô nghèo nàn phía Nam của Budá, thấy có những chung cư tồi tệ, con phố không còn những cửa tiệm sang trọng nữa thì chúng tôi quyết định thôi không đi tiếp. Khi đó cũng đã khoảng 5:30 chiều, chúng tôi quyết định lấy xe buýt trở về Pest.

Chúng tôi dành cả ngày hôm sau, cũng là ngày chót, để đi thăm những thắng cảnh chính của Budapest như Ngọn Đồi Lâu Đài (Castle Hill), Công Trường Anh Hùng (Hősök tere tức Heroes Square), Đại lộ Andrassy, Nha Ga Thành Phố, Khu Công Viên Viện Bảo Tàng.

Ngọn Đồi Lâu Đài (Várhegy) là một thành lũy được xây cất vào thế kỷ thứ 13 sau cuộc tấn công của rợ Mông Cổ để bảo vệ nhân dân thành Budá. Sau đó nhà Vua Hung đã cho xây cất một dinh thự ở phía cực Nam của ngọn đồi để làm nơi cư

ngụ. Đến thế kỷ thứ 14 thì Buda đã có 8000 dân cư. Từ năm 1541 cho đến năm 1686, Thổ Nhĩ Kỳ đã xâm chiếm và đô hộ Buda và sau một cuộc bao vây Thành Cổ này, số dân sống sót chỉ còn 300 người. Vào những năm 1849 và 1945 thành trì này lại bị tấn công bởi quân Đức.

Ngọn Đồi Lâu Đài ngày nay là một khu du lịch nằm trên một đỉnh đồi khá cao nằm bên phía Bắc của thành phố, nơi đây được coi là thắng cảnh số một của Budapest với toà lâu đài, những bảo tàng viện, những con phố quanh co chạy trên sườn đồi, những quán cafés và tiệm ăn. Ngoài những công trình xây cất đồ sộ và đẹp mắt du khách còn có thể đứng từ trên cao nhìn xuống con sông Danube xanh ngắt và thưởng lãm một quang cảnh thiên nhiên vĩ đại mở rộng bao la tới tận chân trời. Trước mắt người du khách là Cây Cầu Xích (Chain Bridge) và cả phía bên kia của thành phố Pest. Thật là cảnh thơ mộng đối với những cặp tình nhân đi ngao du nơi đây.

Du khách đến thăm Ngọn Đồi Lâu Đài phải dùng phương tiện công cộng vì xe tư nhân không được phép vào khu vực này. Chúng tôi lấy chuyến buýt 16 để tới Moszkva ter là nơi có trạm xe điện ngầm M2. Từ nơi đây nếu khỏe chân,

du khách có thể leo những con đường dốc để lên ngọn đồi nhưng chúng tôi đã lấy chuyến xe buýt số 10 thay vì đi bộ. Nếu đến bằng xe điện ngầm hay xe điện thì du khách có thể đi lối sau, leo hàng trăm những bậc thang (nơi chúng tôi đi xuống sau khi đã viếng thăm nơi đây) lên đến đỉnh đồi. Nếu đi bộ bằng qua Cây Cầu Xích (Széchenyi Lánchíd) từ bên Pest sang, du khách có thể đi dọc theo những con đường nhỏ hẹp như đường Király lépcső hay Kemál Atatürk sétány. Ngoài ra du khách cũng có thể mua vé xe điện có dây cáp kéo (cable car), giá vé là 700 HUF cho người lớn và 400 HUF cho trẻ em, để lên khu Thành Trì Dân Chài (Fisherman's Bastion - Halászbástya) đồng thời

được xem cảnh đẹp của thành phố Pest nằm bên kia sông từ trên cao nhìn xuống.

Mặc dù được coi là không quá lớn, đi bộ hết cả khu vực này cũng mệt, do đó du khách có thể nhảy lên xe bus số 10 để đi xa hơn hoặc nếu sang dùng xe ngựa. Vừa đến khu vực này là một công trường nhỏ tên Szentháromság tér (Holy Trinity Square) một bên là những cửa tiệm bán quà kỷ niệm và những quán ăn quán nước, và Căn Nhà chứa bán Rượu Hung (House of

Hungarian Wines), một bên là Tòa Thị Chính xưa (Old town hall), một nhà thờ lớn rất nguy nga là Thánh Đường Matthias (Mattyas Templon). Tuy nhiên thánh đường này khi đó đang được sửa sang lại nên không ai lưu ý vào bên trong. Sau khi đi chơi rong bên ngoài, chúng tôi vào một công trường menh mông, giữa có một tượng đài, nơi đây quy tụ hàng ngàn du khách đi ngắm cảnh và chụp hình. Đi xa một chút nữa là Thành trì Dân Chài. Năm 1905 Thành Trì Dân Chài (Fisherman's Bastion) đã được xây thêm để vinh danh những ngư phủ đã góp sức bảo vệ khu vực này xưa kia. Đây là một

sân cho du khách đứng ngắm cảnh với bảy tháp nhọn tượng trưng cho bảy giống dân bộ lạc xưa kia sống tại Hung Gia Lợi.

Đi ngược lại về phía Bắc là Công Trường Cổng Vienna (Bécsi Kapu tér – Vienna Gate Square) mở ra khu thành phố cổ (Old town), nơi đây tất cả bốn con đường chạy quanh ngọn đồi tụ lại. Từ đây du khách có thể đi tứ phía để xem Ngọn Đồi Lâu Đài. Xung quanh công trường này có nhiều căn nhà rất đẹp mắt, đáng kể nhất căn nhà số 7, được một một tusĩ cũng là một thầy giáo xây cất vào năm 1807 trên một vùng đất trước kia có một căn nhà xây từ thời Trung Cổ. Căn nhà số 7 này có những song sắt tuyệt mỹ nơi những cửa sổ và nơi cầu thang đưa lên cổng vào nhà. Vào nửa đầu thế kỷ thứ 20, Bá tước Lajos Hatvany sống trong căn nhà này và đây là nơi tụ họp của những nghệ sĩ nổi tiếng thế giới, như Thomas Mann chẳng hạn. Phía Bắc của công trường là Toà nhà to lớn dùng làm Kho Lưu Trữ Văn Thư Quốc Gia. Bên tay mặt Cổng Vienna là một khu vườn trồng cây ăn trái nơi đây, vào năm 1972, thị trường của những thành phố lớn của Âu Châu đã mang mỗi người một cây ăn quả đến đây trồng làm kỷ vật.

Đi qua cổng này là những bậc thang dẫn xuống một sân rộng và dài hàng mấy trăm thước, một bên là con sông Danube, bên kia là những toà nhà to lớn dùng làm bảo tàng viện. Dọc theo bờ sông là nhiều bức tượng đài to đẹp. Nhưng cái thú nhất là đứng nơi tường thành ngắm cảnh, nhìn thấy cả một vùng menh mông phía bên kia con sông của thành phố Pest. Đi hết khu sân rộng này cũng đủ mỏi chân, đến nơi cuối cùng là những thành cổ kiên cố của lâu đài.

Chúng tôi nghỉ chân nơi một quán ăn trông ra bờ sông, quán này thật sang trọng, du khách có thể thưởng thức bia Hung và ăn những món ăn truyền thống của nước này. Ngồi nhìn ra con sông Danube với cảnh trời mây bao la mở rộng ra trước mắt, gió mát thổi hiu hiu, nếu du khách là nhà văn nhà thơ thì thế nào cũng có cảm hứng sáng tác. Trở lại cổng Vienna, chúng

tôi chụp hình bức tượng to lớn rất đẹp của một con chim trông tựa như chim đại bàng, nhưng kỳ thực là con chim Turu, một loài chim giống loài chim ưng nói đến trong thần thoại Hung. Con

chim này là một con vật đã được kể lại trong câu chuyện của những người Magyars đến lập nghiệp tại xứ Hung Gia Lợi xưa kia. Nó đã xuất hiện trong một giấc mơ của người vợ của vị lãnh tụ Magyar có tên là Úgyek để báo cho bà ta hay rằng bà sẽ là người mẹ đẻ của một quốc gia là quốc gia Hungary sau này.

Sau khi đi lòng vòng, chúng tôi lấy xe bus đi sâu hơn vào phía xa xa. Đến cuối trạm chúng tôi xuống xe và nơi đây là một vùng trời mê mông, xung quanh là những bức tường thành kiên cố của cổ thành có nơi đã bị sụp chỉ còn lại móng tường, người ta giữ lại có lẽ như là di tích lịch sử. Chỗ này cao nhất vùng, từ nơi đây vẫn nhìn được phía bên kia sông nhưng đồng thời cũng nhìn được cả vùng xung quanh của Buda với những toà nhà xưa to lớn. Nếu du khách muốn thì có thể đi bộ tới tận bờ thành nhìn xuống bờ sông hay sườn đồi, quang cảnh bao la thật đẹp mắt.

Nơi ngọn Đồi Lâu Đài còn vài nơi du khách có thể vào xem nhưng vì hẹp thời giờ chúng tôi không đi xem được. Đặc biệt là Dinh Trụ Nhà Vua (Royal Palace) và Cung Mê Lâu Đài Buda (Buda Castle Labyrinth - *Budavári Labirintus*).

Dinh Trụ Nhà Vua nằm ở phần cực Nam của ngọn đồi. Toà lâu đài có từ thời Trung Cổ đã bị phá hủy trong những trận chiến chống quân Thổ Nhĩ Kỳ, nay chỉ còn những bức tường thành kiên cố. Trên khu đất này Hoàng hậu Maria-Theresa đã cho xây một dinh thự nguy nga theo kiểu Baroque, dinh thự này lại được mở rộng thêm vào thế kỷ thứ 19 bởi các vua Hung, nhưng rồi trong Đệ Nhị Thế Chiến, nó đã bị hỏa hoạn thiêu hủy một phần. Du khách không còn được vào xem những căn phòng còn lại của nhà vua nữa. Ngày nay dinh thự được dùng làm trụ sở cho Viện Bảo Tàng Quốc Gia Hung, Thư Viện Trung Ương Szechenyi, Viện Bảo Tàng Nghệ Thuật Hiện Đại, và Viện Bảo Tàng Lịch Sử Hung Gia Lợi.

Cung mê Lâu Đài Buda là một đường rối hầm chạy trong lòng Đồi Lâu Đài. Du khách muốn đi xem có thể mua tour để được dẫn đi coi 4 căn phòng lớn tượng trưng cho những thời kỳ khác nhau, có thể là giả tưởng nhưng buồn cười nên hấp dẫn con nít. Có một con đường rối tối mịt, người xem phải đi vịn theo một sợi dây thừng cho nên được gọi là Cung Mê Hùng Dũng (chỉ những kẻ gan lì mới dám đi vào). Có một căn phòng trưng bày những tranh ảnh của đường hầm này từ thời xưa đến nay ngay nơi cửa vào. Vào những ngày lễ lớn như Tết hay St Valentine, nơi đây trở thành hội và người đến xem thật đông.

Chúng tôi ra về theo đoàn người đi xuống những bậc thang, hàng mấy trăm bậc để trở lại chân đồi. Lối đi xuống này đưa chúng tôi đến ngay công trường Batthyány nơi có cây Cầu Xích. Công trường này rất đẹp, có hoa viên, người và xe cộ đi tấp nập. Phía bên kia cây cầu là công trường Kossuth Lajos nơi có Tòa Nhà Quốc Hội.

Toà nhà Quốc Hội (Országház) là một trong những toà nhà cổ xưa nhất Âu Châu và được coi là một di tích lịch sử của nước Hung Gia Lợi, ai đến Budapest cũng đến thăm. Nằm ngay bên bờ sông Danube, Toà Nhà Quốc Hội Hung là công trình xây cất lớn nhất nước Hung và là toà nhà quốc hội lớn thứ nhì Âu Châu.

Để tranh thủ thời gian, vì chúng tôi chỉ còn buổi chiều hôm đó để đi thăm những nơi khác, chúng phải leo lên xe bus trở về Pest liền. Chúng tôi đi thăm Công Trường Anh Hùng (Hősök tere - Heroes' Square) nằm ở cuối đại lộ Andrassy, là một con đường cũng nổi tiếng là đẹp, cho du khách đi coi. Bên trái công trường là Viện Bảo Tàng Nghệ Thuật Thẩm Mỹ (Museum of Fine Arts) và bên mặt là Nhà Triển Lãm Nghệ Thuật (Palace of Art). Ngay trung tâm công trường là Đài Kỷ Niệm Millennium (Millennium Memorial) với tượng của những lãnh tụ bảy bộ lạc đã có công dựng nước Hung Gia Lợi vào thế kỷ thứ 9 cũng như tượng những nhân vật có tên tuổi trong lịch sử nước Hung. Tượng đài này được bắt đầu xây cất để kỷ niệm 1000 năm thành lập nước Hung vào năm 1896 và hoàn thành vào năm 1929. Nó đã bị hư hại nhiều trong cuộc chiến Thế Giới lần thứ hai và đã được xây cất lại. Vào ngày 16 tháng 6 năm 1989, một đám đông 250,000 người đã tụ tập lại nơi đây để dự đám chôn cất lại Imre Nagy, vị thủ tướng anh hùng của Hung, người đã đứng lên chống đối sự đô hộ của Liên Xô và đã bị giết vào tháng sáu năm 1958, hai năm sau cuộc nổi dậy ở Hung Gia Lợi vào năm 1956.

Sau đó chúng tôi đi chơi dọc theo đại lộ Andrassy (Andrassy út) là con phố cổ xưa có từ 1872. Hai bên đường là những dinh thự nguy nga và những tòa nhà to lớn năm bảy tầng có mặt tiền rất đẹp dùng làm cơ sở làm ăn cho những cửa tiệm sang trọng như Louis Vutton, Ermenegildo Zegna, Vertu, Burberry, Gucci và Roberto Cavalli. Hai đầu đường một bên là Hoa Viên Thành Phố và bên kia là Công Trường Elizabeth (Erzsébet tér). Chạy dọc theo đại lộ Andrassy là đường tàu điện ngầm xưa nhất của thành phố (đường M1) được xây cất từ năm 1894 cho tới 1986. Con đường M1 đi từ Công Trường Vörösmarty cho tới Vườn Bách Thú (nay đã được dời đi nơi khác) ngang qua Hoa Viên Thành Phố.

Kết Luận: Đến đây là hết bài tường trình cuộc đi thăm thành phố Budapest của xứ Hung Gia Lợi. Ngày hôm sau, sáng sớm chúng tôi lại lấy xe bus đi tới phi trường Budapest để trở lại Paris. Cảm tưởng chung của chúng tôi là: Budapest là một thành phố đẹp, nên đi xem. Bên cạnh sự đổi mới vẫn còn vết tích của những năm sống dưới chế độ Cộng Sản, như những cao ốc xấu xí sơn màu gạch cua, hay những lan can trước nhà được bịt kín lại để làm thêm thành một phòng ở nữa. Nhưng nói chung thì thành phố này đã tiến bộ, dân chúng có một mức sống khá cao, không thua kém những nước Tây Âu bao nhiêu. Dân Hung cởi mở lịch sự với người ngoại quốc đến thăm nơi đây, đường phố to lớn sạch sẽ và không thấy có kẻ nghèo ăn xin hay những kẻ sống đầu đường xó chợ. Hệ thống chuyên chở công cộng rất tốt, xe bus và xe điện chạy đều đặn và được bảo trì tốt, nhiều chiếc rất mới. Văn minh Tây Phương đã lan sang bên đây, những đường hầm xe điện đầy graffiti, ngoài đường cũng thấy những thanh niên ăn bận theo lối punk.

Cảnh tượng nghèo đói thời Cộng Sản không còn nữa. Budapest đã chứng tỏ cho Tây Phương thấy rằng nước Hung xứng đáng để được gia nhập vào Cộng Đồng Âu Châu vào một ngày gần đây.

*Hương Dương txđ
6/2009*